

הגוזל ומאכיל פרק עשירי בבא קמא

קטו.

עין משפט
נר מצוה

(א) [פסחים כה] מור נג.
חולין קלא. ט' ימות קו.
(א) ז'ל עג, (ד) ונחמס ל:
[ז'ל ר' שמעון], (ס) [ז'ל ר' שמעון],
(ו) [ז'ל ר' יוחנן], (ז) [ז'ל ר' יוחנן].
[ח"מ].

הגהות הב"ח
(א) גמי מן היס דא"ל
פ"ל:*

גליון הש"ס
גמ' וא"ל אפסדתי
כוורי. עין נכח"ש
פ"ז דבית ס' מ: מ:
שם אדעתא דאריה. עין
צ"ז דף קל"ג ע"ג מוס'
ד"ה פלן גלוני:

רבינו הגנאל

פירוש הכרעה כגון ב' חכמים חולקין ורובא...
כדברי המכריע. אבל אם הוא הבא להכריע קטן מהן, כגון ר' י... ויסי ומצאנו שהוא ר' יוסי הלמד ר' י' עקיבא, ור' עקיבא תלמידן ר' אליעזר, ור' אליעזר תלמו... וזאי תלמיד הלל, וזו אינה חלוקת הלל ע"י... אלא... הלל... ור' ישמעאל משום ר' יוסי אבוי יבא להם שלישי לפירק... ופירש שם אמר ר' יוחנן מפי שמרבה אגרות, מפי חגי ובריה ומלאכי... הגז. ואם אמר לו אציל את שלך ותן לי זמני שלי חייב ליתן לו. וא... אני כך. כדמצינו הו שיהיה בורח מבית האסורין והיתה מע... אין לו אלא שכרו, ודחיזן לה משום דלא הפסידו כלום... ולא... דער בשכרן והעביירי נתן לו שכרו משלם. וא... אלו הדברים והוא העביירי ואתן לך דינך חייב ל... ואפסדתן. כך זה אומר לו ש... ששן נהר חמור והמור חבירה, וסוגין דשמעתין, אילו הפסיד את שלו בידים להציל מהן חבירו... כסתמא אם לא התנה עמו אין לו אלא שכרו, ואם פירש והתנה עמו, אפי' אפסידא מלמלא... נתן לו דמי כולו [כאשר] פירש, וכל שכן א' הפסיד חבירו... להציל לו בידים... חבירו ועלה שלו מאילו מהו, מ' אמרין... רב ספרא... קדים רב ספרא [וחנה] ביה בחמרה... מהו... מהו... מיניה. מוני'. ששן נהר חמור והמור חבירה. פיר' צעיל סוגין דשמעתין, אילו הפסיד את שלו בידים להציל מהן חבירו, כסתמא אם לא התנה עמו אין לו אלא שכרו. ואם פירש והתנה עמו, אפילו אפסידא דממלא נתן לו דמי כולו כאשר פירש וכל שכן אם הפסיד חבירו... לא שנו אלא שלא שרקו אבל שרקו אסור. פ' [עבר] [ערוב]. משפך הבל. פ' אלאה. אמרו לו אין הכרעה שלישיה מברעת. הרע, כגון שני חכמים חולקין ובהן שוה שרקו

ששפך הכל כולה ציחד: צדה ששפך הכל לדממני ליה לכו ציתא אחי ציה לדי תקלה: אין הכרעה שלישיה מברעת. טעם עמך אתה אומר ולא כדברי אחד מהן שניהם לא הזכירו ציה ושדה והידי דמי הכרעה כגון אזי הוה תני צ"ש צין טעמא

HebrewBooks.org ©Mozaamin Publishers. No commercial use allowed.

צצית צין צדה ששפך הכל וצ"ה אומרים צין צצית וצין צדה טעמה זילוף (ר"ש אומר נטמא צדה ששפך הכל צצית טעמה זילוף טעמא דמריהו קמכרע והוה לכו לגצי צית תרי ולגצי שדה תרי והלכתא כמרי שאין עומדין דברי יחיד במקום שנים דאמרי רביס להטות כתיב (שמות כג) כי ההוא דקולי מטליות דצמה מדליקין (שבת דף כט.) אבל הכל דלינהו לא גלו דעמיהו דליהו שום מידי חילוק צין צית לשדה טעמא דנפשיה קאמר: מעצרת. ספינה רחבה שעוצרים צה רוחב הנהר: דאפסדין כוורי צוואו. והיינו צשכרו דקמני טול דיער צשכר שאתה מפסיד כאן ותעביירי נתן לו אותו שכר משלם וממני' נמי הרי הפסידו ניכר: דנידיס קא פסי. שופך את יינו בדיים צשצילו: יוד להליל ע"מ ציתן לו דמי שלו: ועלה שלו מאילני מהו. מי אמרין מעיקרא דאפקריה צלכוד דמי וממייב לו היאך לשלומי והדר זכה ציה מריה מהפיקרא או דלמא כיון דסליק סליק: מן שמיא רחימו עליה. והיינו דמי כאלו מנת: לוינו. נמכר עליה ארי והיה משמור צהמתייהם ממיזות וליסטיס: קדים רב ספרא. קודם שיחזיק צהן אחר שהרי הפקר היה: לרווחא דמינמא. שלא יהא ערעור צדצר: דורמסקין

דרב ספרא שדר ליה חמרא ולא אכליה קדים רב ספרא וזכה ביה א"ל רב אחא מדיפתיה לרבינא למה ליה למיזכי ביה נהי דכי אפקריה * אדעתא דאריה אפקריה אדעתא דכ"ע לא אפקריה א"ל רב ספרא לרווחא דמילתא הוא דעבר בעא מיניה רב מרבי ירד להציל ולא הציל מהו אמר לו (ז) וזו שאילה אין לו אלא שכרו ויתביה והשובר את הפועל להביא

למיז ועשה פסח וצראשית הגז (חולין דף קלא.) גצי ראשית הגז אין נוהג אלא צמרוצה וכמה מצוה צ"ש אומרים שמים צ"ה אומרים חמש רבי ישמעאל אומר ארבעה וקרי נמי התם (דף קלא.) לרבי ישמעאל הכרעה שלישיה וזאתה הכרעה אין צשונה אפילו כדהכא דנזירי דצהני צצירה ליה למכריע פלגא כמר ופלגא כמר אצל התם לא ס"ל לא כמר ולא כמר והא דפריך בכל הני והא הכרעה שלישיה אין הכרעה ה"מ למיפך תלמיד הוא ואין הלכה כהכרעת תלמיד אצל עדיפא קפריך דלאו הכרעה היא כלל ואורי' הא דמיא צביצד מצרכין (ברכות דף מג.) צש"ל מצרך על השמן ואח"כ על ההדס וצ"ה אומרים מצרך על ההדס תחילה וקאמר רש"ב' אזי מכריע שמן וכינו לריחו ולפיכתו הדס לא זכינו אלא לריחו הלכך שמן עדיף וקאמר רבי יוחנן צגמרא הלכה כדברי המכריע לא שייכא ההיא הכרעה לשאר הכרעות שהצאתי דלא צצירא ליה פלגא כמר ופלגא כמר אלא דמפרש טעמא דחד מינייהו וס"ל כותמיה לגמרי וכן בכל מקום שאם תנא אחד יצבור כמנא אחר לא יקרא צצק מכריע תדע מדאליטריך ר' יוחנן עלה למימר הלכה כדברי המכריע אע"ג דליהו גופיה צבר אחר צצירה (שבת דף קט.) כל מקום שאתה מואל שנים חלוקים ואחד מכריע הלכה כדברי המכריע ש"מ דודאי רב שיכא להאי הכרעה לשיב דשבת ודהכא ולא קרי ליה הכרעה אלא מפני שהכריע דברי צ"ש על דברי צ"ה וור"מ פ' הכרעה שלישיה דור שלישיה כגומר תלמיד אתה ואין זו הכרעה כדאמר ר"ע תלמיד הוא וה"נ הוא מ"ל דור שני דהיינו נמי תלמיד אלא כך היה המעשה וצנזיר (דף נג.) דקרי ליה הגמרא צצ"ד של אחרים הכרעה שלישיה לישנא דהך צצייחא דהכא נקט וא"ת צצ"ק דפסחים (דף יג.) גצי ר' מאיר אומר אוכלין כל חמש רבי יהודה אומר אוכלים כל כו' ר"ג אומר חולין אוכלין כל ארבע ותרומה כל חמש וקאמר צגמרא ר"ג לאו מכריע הוא דטעמא דנפשיה קאמר ולפי' הקו' ניחא אלא לפי' ו"ת אמאי לא מכריע הוא והא לאו תלמיד הוא וי"ל דלאו מכריע הוא דלא עלייהו קאי שלפניהם היה ופ"ה נראה ל"ה עיקר וי"מ הכא טעמא דמשפך משום דריחא מילתא היא ואסור לזוף משום דהו כשתיה ולא משום חשש תקלה ואין נראה דל"כ לא הוה רבי ישמעאל מוכריע אלא טעמא דנפשיה קאמר דקמאי לא אפילוגי צמיתא לתקלה ואין להקשות לשיב דשבת ודהכא ולא קרי ליה הכרעה אלא מפני שהכריע דברי צ"ש על דברי צ"ה וור"מ פ' הכרעה שלישיה דור אפילו צצירה ורבה פלוגתא דצ"ש וצ"ה דהכא איכא למימר דצצ"ה א"ש כצ"ה ומודו דריחא מילתא היא ליחשב הנאה והתם לענין איסור הנאה יין נסך איירי ודוקא לענין תרומה טמאה הכל המותרת צנהאה ריחא לאו מילתא ליחשב כשתיה ואע"ג דמיימי התם היא דתגור שהסיקו צמיון של תרומה והיהא דהרודה פת חמה והניחה ע"פ חצית של יין של תרומה התם ודאי אי ריחא מילתא ואסור צנהאה יש לנו כמו כן לאסור הפת לאכול לורים שנקלט מן הכמון או היין של תרומה אצל ריחא לחודיה כגון צמ מיהא וחילוף לא הוה כשתיה ומותר צתרומה: [וע' מוס' ע"ז פו: ד"ה אמר רבנן]: אדעתא דאריה אפקריה בו'. לא דמי להא דאמר צאלו מציאות (צ"מ ד' כד.) המזיל מן הארי ומן הדוב כו' הרי הוא שלו מפני שהצעלים מתייאשים מהן דהתם ודאי שהארי צא לטרוף כדמשמע המזיל מן הארי מתייאש לגמרי אצל הכא הארי היה עומה והיה מלוא אותם לשמור צהמתייהם ממיזות וליסטיס רק שהיו נותנים לו לאכול חמור בכל לילה ואפשר שפעמים היה שצב ולא אכיל הלכך אין מפיקר אלא אדעתא דאכיל ליה אריה והא לא אכיל ליה

לעשות זילוף אחר שימיישן מעט ועוד יש מתוך דשאני התם דצהאיא גזירה ליכא הפסד כהן דמי היכי דהויא תרומה מעיקרא ה"נ הויא אחר שזורעה ולכן לכו"ע חיישין לתקלה אצל הכא דאיכא הפסד לגמרי שמשפך הכל איכא מאן דלא חייש לתקלה ולפי' זה קשה דקאמר צצרק כל שעה (פסחים דף לג.) וסא) מדליקין צצפת וצמנין של תרומה שנטמאה ואמר צצבי עלה משמיה דרבי יצחק צר מרתא אמר רב הונא לא שנו אלא פת אצל חיטין לא שמא יצא צהן לדי תקלה ורבי יוחנן אמר אפי' חיטין ומוקמינן לה צצליקתא ומאיסתא מכלל דרבי הונא אפילו צצליקתא ומאיסתא לא הוה שרי אלמא משום תקלה מפסדי ליה לכהן לגמרי וי"ל דלא פליגי דרבי הונא לא איירי צצליקתא וריחו נמי שרי צענין זה והשתא ליכא פסידא כיון דיכול לשלקו ולמאסו ולהחזיק צהן:

הכרעה שרשייה. נראה לר"י עיקר כפ"ה דדעת ג' הוא דתנאי קמאי לא גילו צדעמס שיש שום חילוק צין צית לשדה אצל ההוא דקולי מטליות צצמה מדליקין (שבת דף כט.) וסא ד"ה צין) הויא הכרעה דרבי אליעזר קאמר צין מן המוכן צין שלא מן המוכן טמא רבי יהושע אומר צין מן המוכן כו' טהור ר"ע אומר מן המוכן טמא שלא מן המוכן טהור וצכריה (ספ דף לט:) צדיא חשיב ליה הכרעה אי לא משום דר"ע תלמיד הוא ועוד דלדר ציה ר"ע לגצי רבי יהושע והיהא דהתם לא ישמטין גופו צין צמנין צין צלונן חשיבא הכרעה דתנאי קמאי גילו צדעמס דשייך לפלוגי צין חמין לצונן אצל הך דשמעתין לא גילו צדעמס חשיב ליה הכרעה שלישיה וכן צנזיר פ' צ"ג (דף נג.) וסא ד"ה צ"ד) גצי ר"א אומר [וקניס] הראשונים [מקלטן] היין אומרים חצי קצ עצמות כו' התם נמי קרי ליה הכרעה שלישיה דתנאי קמאי לא גילו צדעמס דשייך לפלוגי צין תרומה לקדיש

עיקר כפ"ה דדעת ג' הוא דתנאי קמאי לא גילו צדעמס שיש שום חילוק צין צית לשדה אצל ההוא דקולי מטליות צצמה מדליקין (שבת דף כט.) וסא ד"ה צין) הויא הכרעה דרבי אליעזר קאמר צין מן המוכן צין שלא מן המוכן טמא רבי יהושע אומר צין מן המוכן כו' טהור ר"ע אומר מן המוכן טמא שלא מן המוכן טהור וצכריה (ספ דף לט:) צדיא חשיב ליה הכרעה אי לא משום דר"ע תלמיד הוא ועוד דלדר ציה ר"ע לגצי רבי יהושע והיהא דהתם לא ישמטין גופו צין צמנין צין צלונן חשיבא הכרעה דתנאי קמאי גילו צדעמס דשייך לפלוגי צין חמין לצונן אצל הך דשמעתין לא גילו צדעמס חשיב ליה הכרעה שלישיה וכן צנזיר פ' צ"ג (דף נג.) וסא ד"ה צ"ד) גצי ר"א אומר [וקניס] הראשונים [מקלטן] היין אומרים חצי קצ עצמות כו' התם נמי קרי ליה הכרעה שלישיה דתנאי קמאי לא גילו צדעמס דשייך לפלוגי צין תרומה לקדיש

למיז ועשה פסח וצראשית הגז (חולין דף קלא.) גצי ראשית הגז אין נוהג אלא צמרוצה וכמה מצוה צ"ש אומרים שמים צ"ה אומרים חמש רבי ישמעאל אומר ארבעה וקרי נמי התם (דף קלא.) לרבי ישמעאל הכרעה שלישיה וזאתה הכרעה אין צשונה אפילו כדהכא דנזירי דצהני צצירה ליה למכריע פלגא כמר ופלגא כמר אצל התם לא ס"ל לא כמר ולא כמר והא דפריך בכל הני והא הכרעה שלישיה אין הכרעה ה"מ למיפך תלמיד הוא ואין הלכה כהכרעת תלמיד אצל עדיפא קפריך דלאו הכרעה היא כלל ואורי' הא דמיא צביצד מצרכין (ברכות דף מג.) צש"ל מצרך על השמן ואח"כ על ההדס וצ"ה אומרים מצרך על ההדס תחילה וקאמר רש"ב' אזי מכריע שמן וכינו לריחו ולפיכתו הדס לא זכינו אלא לריחו הלכך שמן עדיף וקאמר רבי יוחנן צגמרא הלכה כדברי המכריע לא שייכא ההיא הכרעה לשאר הכרעות שהצאתי דלא צצירא ליה פלגא כמר ופלגא כמר אלא דמפרש טעמא דחד מינייהו וס"ל כותמיה לגמרי וכן בכל מקום שאם תנא אחד יצבור כמנא אחר לא יקרא צצק מכריע תדע מדאליטריך ר' יוחנן עלה למימר הלכה כדברי המכריע אע"ג דליהו גופיה צבר אחר צצירה (שבת דף קט.) כל מקום שאתה מואל שנים חלוקים ואחד מכריע הלכה כדברי המכריע ש"מ דודאי רב שיכא להאי הכרעה לשיב דשבת ודהכא ולא קרי ליה הכרעה אלא מפני שהכריע דברי צ"ש על דברי צ"ה וור"מ פ' הכרעה שלישיה דור שלישיה כגומר תלמיד אתה ואין זו הכרעה כדאמר ר"ע תלמיד הוא וה"נ הוא מ"ל דור שני דהיינו נמי תלמיד אלא כך היה המעשה וצנזיר (דף נג.) דקרי ליה הגמרא צצ"ד של אחרים הכרעה שלישיה לישנא דהך צצייחא דהכא נקט וא"ת צצ"ק דפסחים (דף יג.) גצי ר' מאיר אומר אוכלין כל חמש רבי יהודה אומר אוכלים כל כו' ר"ג אומר חולין אוכלין כל ארבע ותרומה כל חמש וקאמר צגמרא ר"ג לאו מכריע הוא דטעמא דנפשיה קאמר ולפי' הקו' ניחא אלא לפי' ו"ת אמאי לא מכריע הוא והא לאו תלמיד הוא וי"ל דלאו מכריע הוא דלא עלייהו קאי שלפניהם היה ופ"ה נראה ל"ה עיקר וי"מ הכא טעמא דמשפך משום דריחא מילתא היא ואסור לזוף משום דהו כשתיה ולא משום חשש תקלה ואין נראה דל"כ לא הוה רבי ישמעאל מוכריע אלא טעמא דנפשיה קאמר דקמאי לא אפילוגי צמיתא לתקלה ואין להקשות לשיב דשבת ודהכא ולא קרי ליה הכרעה אלא מפני שהכריע דברי צ"ש על דברי צ"ה וור"מ פ' הכרעה שלישיה דור אפילו צצירה ורבה פלוגתא דצ"ש וצ"ה דהכא איכא למימר דצצ"ה א"ש כצ"ה ומודו דריחא מילתא היא ליחשב הנאה והתם לענין איסור הנאה יין נסך איירי ודוקא לענין תרומה טמאה הכל המותרת צנהאה ריחא לאו מילתא ליחשב כשתיה ואע"ג דמיימי התם היא דתגור שהסיקו צמיון של תרומה והיהא דהרודה פת חמה והניחה ע"פ חצית של יין של תרומה התם ודאי אי ריחא מילתא ואסור צנהאה יש לנו כמו כן לאסור הפת לאכול לורים שנקלט מן הכמון או היין של תרומה אצל ריחא לחודיה כגון צמ מיהא וחילוף לא הוה כשתיה ומותר צתרומה: [וע' מוס' ע"ז פו: ד"ה אמר רבנן]: אדעתא דאריה אפקריה בו'. לא דמי להא דאמר צאלו מציאות (צ"מ ד' כד.) המזיל מן הארי ומן הדוב כו' הרי הוא שלו מפני שהצעלים מתייאשים מהן דהתם ודאי שהארי צא לטרוף כדמשמע המזיל מן הארי מתייאש לגמרי אצל הכא הארי היה עומה והיה מלוא אותם לשמור צהמתייהם ממיזות וליסטיס רק שהיו נותנים לו לאכול חמור בכל לילה ואפשר שפעמים היה שצב ולא אכיל הלכך אין מפיקר אלא אדעתא דאכיל ליה אריה והא לא אכיל ליה

פ"א א מיי פ"יז מה"ל
תמונת ה"ל י:
פ"ב ג מיי פ"יז מה"ל
גולה וצריכה ה"ל ז
סגם עשין עד טו"שע ח"מ
ס' רכס סעי' ז:
צ ד מיי שם ה"ל ג
טו"שע שם סעי' ג:
צא ה מיי שם ה"ל ד
טו"שע שם סעי' ד:
צב ו מיי פ"ע מה"ל
שכרות ה"ל ז ועין
צדשנות וצמ"מ סגם עשין
פ"ג טור ש"ע ח"מ ס' שלה
סעי' ג:

מוסף רש"י

תשפך הכל. כלומר משפך יחד ולא לזוף דלמנא דלמוקף קלי קלי אפילו זו ביום אחי למשתמיה (פסחים ב.) אמר ר' ישמעאל ב"ר יוסי. כמה שנים אחר צית הלל וצית שמיא היה (שם.) ובשורה תשפך הבל. ששין מלפני צדה והא לא אמרין שיצאנה צצית לזוף, אלא דהיה אחי ציה לדי תקלה (שם.) איכא דאמרי. לשהיה מועטת כי הא מה השדה צצית לא חיישין, אלא צצין טעמה זילוף כי (שם.) אמרו לו. בני דור, וזו הכרעה שלישיה מברעת. דעת שלישיה היא וזו שנית שמיא וצית הלל לא הסורי לגלות דעמס דמריה חיישין לתקלה כלל, דלא הוה אמרו הכי צ"ה אומרים צין צצית צין צדה משפך הכל וצ"ה אומרים צין צצית צין צדה מיעשה זילוף וזההי צא להכריע ולומר צצית כצ"ה צדה כצ"ה. ההיא הכרעה, אצל השמא דלא הסורי צית וצרה, טעמא דאריחא הוא ולאו משום תקלה, ור' ישמעאל חייש לתקלה, והיינו תנאי (שם ב.) דהכרע לשון קא מאמיס הוה צצנים חולקין וצא שלישי ומכריע בהשקל כחמש מהן או כלל הדבר או צחצו מה ונחשו מה (חולין קד.) בפר"ח בארובה, ונזיר נג.) שוה שאילה. צמיומא, צורה גדולה שלחם (נבחים ז.) ופה שדלת ואשיק עליה (שם צב.).

רבינו הגנאל

במותם והכריע הלכה כדברי המכריע. אבל אם הוא הבא להכריע קטן מהן, כגון ר' ישמעאל בר ר' יוסי משום אבוי ורבי. עמו מ' אמרין... רב ספרא... קדים רב ספרא [וחנה] ביה בחמרה... מהו... מהו... מיניה. מוני'. ששן נהר חמור והמור חבירה. פיר' צעיל סוגין דשמעתין, אילו הפסיד את שלו בידים להציל מהן חבירו, כסתמא אם לא התנה עמו אין לו אלא שכרו. ואם פירש והתנה עמו, אפילו אפסידא דממלא נתן לו דמי כולו כאשר פירש וכל שכן אם הפסיד חבירו... לא שנו אלא שלא שרקו אבל שרקו אסור. פ' [עבר] [ערוב]. משפך הבל. פ' אלאה. אמרו לו אין הכרעה שלישיה מברעת. הרע, כגון שני חכמים חולקין ובהן שוה שרקו